

21-10-2020

Hagelslagbeleid rond windmolens en zonneweides sloop het landschap

Bij de plaatsing van windturbines en zonneweides ontbreekt coördinatie. Daardoor verrommelt het landschap, vreest Friso de Zeeuw, adviseur gebiedsontwikkeling en emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling aan de TU Delft.

[Friso de Zeeuw](#)

Voor typisch Nederlandse landschappen en grote wateren dreigt zich een ramp te gaan voltrekken. In ons drukke, verstedelijkte land zijn nog steeds gebieden te vinden die getuigen van de boeiende wordingsgeschiedenis door de eeuwen heen. Deze vaak kleinschalige landschappen herbergen doorgaans ook een hoge natuurwaarde. Ik noem het coulisselandschap in Twente, Nationaal Landschap Het Groene Woud in Brabant, de Veluwe, Texel en Wieringen. Zo maar een paar voorbeelden waar in het kader van de Regionale Energiestrategieën (RES) megawindmolens worden gepland. Dat roept heftige discussies op.

Het begon met de besluitvorming rond een groot windmolenpark in de Drentse Veenkoloniën. De rijksoverheid heeft – ondanks fel verzet vanuit de regio – doorgedrukt dat dit windpark er kwam.

De kater van dit proces stimuleerde een radicaal andere, decentrale opzet. In dertig energieregio's moeten gemeenten en provincies locaties vinden voor windmolens en zonneweides. Samen moeten die 35 terrawattuur (Twh) aan hernieuwbare energie opleveren, voor 2030. Dat is de 'opdracht' van het Klimaatakkoord. Het gaat bij benadering om 1000 megawindmolens (hoogte ca. 200 meter), 2000 'gewone' windmolens en 20.000 hectares zonneweides.

Omdat al die dertig regio's in hun eigen territorium gaan zoeken en afwegen, ontstaat een boterham met hagelslag van windmolens en zonneweides over het hele land. Aard en omvang van de opgave sporen niet met het schaalniveau van de besluitvorming. De versnippering is desastreus voor een goede ruimtelijke ordening.

Kleine burgeroorlogen

Op talloze plekken ontstaan kleine burgeroorlogen. Niet alleen hebben windmolens en zonneweides impact op het landschap. De directe leefomgeving van bewoners komt in het geding. Voorstanders en zakelijk belanghebbenden wonen om de hoek; ook zij hebben een legitiem standpunt. De vraag is wie dan arbitreert bij zo'n hoogoplopend meningsverschil.

Hier wreekt zich een ander manco van de Regionale Energiestrategieën: de vaagheid in de bestuurlijke verantwoordelijkheid, onder het mom van bestuurlijke vernieuwing.

‘Gelijkwaardig samenwerken aan de ambitie aan hernieuwbare energie op te wekken. Niemand is er de baas’, aldus de directeur van het Nationaal Programma RES. Leuk als je het met elkaar eens bent, maar onverteerbaar bij conflicten.

De provinciale besturen van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht voeren een uiterst restrictief ruimtelijk beleid als het om ‘bouwen in het groen’ gaat. Bescherming van landschap en natuur vormen het hoofdmotief. Bij het aanwijzen van locaties voor wind en zon geldt deze beperking ineens niet meer. Mensen begrijpen dit onderscheid niet.

Aanvullend huiswerk

Op 1 oktober zijn de dertig concept-energieplannen bij het centrale loket van de rijksoverheid ingeleverd. Het Planbureau voor de Leefomgeving gaat nu berekenen of het totaal de doelstelling van 35Twh haalt. Dat kan leiden tot aanvullend huiswerk voor de regio s.

Ook op andere effecten gaat men de plannen toetsen, onder meer op de gevolgen voor landschap, natuur-en landbouwgronden en de energiehoofdinfrastructuur.

Met het louter ‘toetsen’ van de RES-plannen komen we er niet. Dit is het moment voor een time-out. Haal de RES nu uit handen van de energiefreaks. Maak de totale landschappelijke impact inzichtelijk. Het zal aanleiding geven tot een stevig maatschappelijk debat. De landelijke politieke arena zal zich uit moeten spreken, evenals de gemeente- en provinciebesturen. Herbezinning en vergaande aanpassing van de windmolen- en zonneweide-plannen ligt voor de hand.

We moeten ‘Parijs’ halen. Ja, maar dat mag niet leiden tot sloop van het Nederlandse landschap.